

LUNDS UNIVERSITET

Ekonomihögskolan

Nationalekonomiska Institutionen

NEKH01 Kandidatuppsats

VT 2017

2017-05-24

Bollen är rund, men hur formar ekonomin sportsliga resultat?

- En kvantitativ studie av sambandet mellan ekonomiska faktorer och sportsliga framgångar i den svenska elitfotbollen

Författare

Anton Fast

Petrus Hansen

Handledare

Pontus Hansson

Förord

Den huvudsakliga orsaken till valet av uppsatsämne är det intresse vi har för fotbollen i allmänhet och Allsvenskan i synnerhet. I och med denna studie har vi byggt på med ytterligare dimensioner kunskap och därmed också vattnat vårt redan omfattande engagemang. Det ska bli intressant att se hur den svenska elitfotbollen utvecklas de närmsta åren, samt om dess ekonomiska status i framtiden kommer mäta sig med andra länder.

Vi vill vidare delge ett stort tack till vår handledare Pontus Hansson, som med specialkunskap i både uppsatsskrivning och svensk fotboll gett oss alla förutsättningar att komponera en omfattande studie.

Lund, 23 maj 2017

Sammanfattning

Denna studie utreder omfattningen på den inverkan ekonomiska muskler inom elitklubbar i den svenska fotbollen har på sportsliga resultat. Med utgångspunkt från det stora utrymme ekonomin idag har inom elitfotbollsklubbar utarbetas en bivariat och en multivariat regression, vilka har till syfte att påvisa skillnader mellan lag hemmahörande i olika kommuner med skilda förutsättningar. Regressionen har till avsikt att förklara ekonomins betydelse för lagens sportsliga prestationers. Den ekonomiska variabel som tydligast angränsar till den sportsliga verksamheten är kostnader, varför denna valts till att förklara den beroende variabeln Tabellplacering. Tidsspannet som omfattas är det mellan 2000-2015 och totalt behandlas 23 klubbar som tillhört den svenska toppfotbollen under minst 13 av de 16 säsongerna. Studien kommer fram till att högre kostnader leder till bättre tabellplacering samt att kostnader verkar ha större betydelse för sportslig prestation för lag hemmahörande i kommuner där kommersiell konkurrens från klubbar inom andra sporter inte existerar.

Nyckelord: Allsvenskan, Superettan, fotboll, kostnader, prestation

Abstract

This study investigates to what extent the economic muscles within professional Swedish football clubs affect the sports performance. Using the fact that economy today takes a great space of the elite football operation as starting point, a bivariate and multivariate regression including different Dummy-variables is developed. The purpose is to demonstrate differences among various municipalities as well as emphasize the weight of the economic operation. The economic variable which most clearly linked to the sports operation is costs, why this will be the explanatory variable which is measured against the dependent variable Ranking. The examination comprises 23 clubs, which have been playing in the two top leagues in Sweden at least 13 of 16 seasons in total during the time period of 2000-2015. The study concludes that higher costs implies a better general ranking, and further that the costs seem to have a greater importance for sports performance in teams originated in municipalities where commercial competition from teams within different sports does not exist.

Key words: Allsvenskan, Superettan, Football, costs, performance

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	3
2.1 En introduktion till den svenska elitfotbollen	4
2.1.1 <i>Organisationer kring svensk elitfotboll</i>	4
2.1.2 <i>Elitfotbollens seriesystem</i>	4
2.1.3 <i>Ekonomiska krav för deltagande</i>	6
3. Teori och tidigare empiriska studier	6
3.1 Teoretiskt ramverk	6
3.1.1 <i>Ekonomisk eller sportslig vinst?</i>	6
3.1.2 <i>Att betala för framgång</i>	7
3.1.3 <i>Att få råd till att betala för framgång</i>	7
3.2 Tidigare studier och rapporter	9
3.2.1 <i>Internationella studier</i>	9
3.2.2 <i>Svenska studier</i>	9
4. Undersökning	11
4.1 Avgränsning	11
4.2 Variabler	12
4.2.1 <i>Tabellplaceringar</i>	12
4.2.2 <i>Kostnader exklusive spelarförvärv</i>	13
4.2.3 <i>Intäkter inklusive spelarförsäljningar</i>	13
4.2.4 <i>Befolkningsmängd i kommunen</i>	14
4.2.5 <i>Lokal konkurrens från andra idrottsföreningar</i>	15
4.2.6 <i>Lokal konkurrens från andra fotbollsföreningar</i>	16
4.3 Modell	16
4.3.1 <i>Bivariat regressionsmodell</i>	17
4.3.2 <i>Multivariat regressionsmodell</i>	17
5. Resultat	18
5.1 Resultat bivariata regressioner	20
5.2 Resultat multivariata regressioner	23
6. Diskussion och slutsats	28
Referenser	31
Appendix	36

1. Inledning

Fotbollen är en verksamhet, en tävling och kanske framför allt, en samlingspunkt för människor med gemensamt intresse, nämligen passion för sporten. Deltagande spelare och ledare, med hjälp av supportrar runt omkring, har som avsikt att vinna fotbollsmatcher. På en grön rektangulär spelplan avgörs det, efter nittio minuters kamp, vilket lag som till slut står som segrare. Är det laget med bäst taktik som vinner matchen? Eller laget med de skickligaste spelarna, eller med det bästa stödet från supportrar? Kanske är det rentav tur och tillfälligheter som avgör en fotbollsmatch? Bollen är, som bekant, rund och varje match lever sitt eget liv. Men i det långa loppet tenderar vissa lag att i högre utsträckning vinna fler matcher än andra. En gemensam nämnare för dessa lag är ofta en stark ekonomi.

I dagens moderna fotboll är sportsliga framgångar inte sällan synonymt med pengar. Bland de rikaste klubbarna i Europa finner vi Manchester United, FC Barcelona, Real Madrid, Bayern München och Manchester City (Deloitte, 2017). Det är också de klubbar som ofta vinner sina matcher och slåss om titlar. Den okonstlade förklaringen är att dessa klubbar har möjlighet att attrahera de bästa spelarna och tränarna till sitt lag genom att betala höga löner. Bland andra Hall, Szymanski & Zimbalist (2002) har vid tidigare studier kunnat påvisa ett samband mellan spelarlöner och lagens framgångar i det engelska ligasystemet.

Denna studie vänder sig till Sverige och den svenska elitfotbollens högsta divisioner Allsvenskan och Superettan och den ekonomiska verksamhet som sedan 1967, då Riksidrottsförbundet slopade amatörreglerna, växt sig allt starkare inom klubbarna. Detta omdistribuerade förhållandet så att staten och marknaden fick mer inflytande, vilka tillsammans bidragit till fotbollens professionalisering och den tilltagande kommersialiseringen (Peterson, 1993, s.20). Lönerna som här började betalas till klubbarnas spelare har kontinuerligt ökat över åren, varför fotbollsklubbarna idag i stor utsträckning är heltidsarbetsplats för spelare, tränare samt administrativt anställda. Utvecklingen har sedermera fortsatt in på 2000-talet. Enligt Svenska Fotbollsförbundet ([B], n.d.) som årligen gör en sammanställning av respektive series ekonomi, omsatte Allsvenskan och Superettan tillsammans närmare 743 miljoner kronor år 2000. Bara 15 år senare, säsongen 2015, hade omsättningen ökat till 2041 miljoner kronor, en ökning med närmare 175 procent.

Sambandet mellan spelarlöner och lagens framgångar som uppenbarar sig inom den engelska ligafotbollen är högst troligt också förekommande inom svensk elitfotboll. Någon liknande studie har inte gjorts i Sverige, vilket avsikten med denna rapport är att förändra.

Syftet med denna studie är att undersöka om det bland svenska elitfotbollsklubbar finns specifika ekonomiska variabler som har signifikant inverkan på det sportsliga resultatet, och hur stor denna i så fall är. Förhoppningen är att finna den ekonomiska post som korrelerar mest med sportslig framgång. Följande frågeställning avses att besvaras:

- Vilka ekonomiska faktorer påverkar sportsliga resultat i den svenska elitfotbollen?

För att besvara frågeställningen kommer det att göras både bivariata och multivariata regressioner, där beroende variabeln är sportslig framgång och mäts som lagets slutplacering i säsongstabellen. I de bivariata regressionerna testas olika kostnads- och intäktsposter som förklarande variabel för sportslig framgång. I de multivariata regressionerna är den förklarande variabeln en förenings *Kostnader exklusive spelarförvärv*, samtidigt som olika externa kontrollvariabler inkluderas i regressionen.

Som grund till regressionerna ligger paneldata som inkluderar de 23 lagen som har medverkat i Allsvenskan eller Superettan minst 13 av de 16 säsongerna mellan år 2000 och år 2015. De ekonomiska data för respektive förening och år som använts i studien har inhämtats från Svenska Fotbollsförbundets årliga sammanställning av respektive förenings redovisade resultat- och balansräkningar.

I nästa kapitel ges en bakgrund till studiens ämne, där en grundläggande introduktion till den svenska elitfotbollen, tillsammans med de ekonomiska kraven på de deltagande klubbarna, redovisas. I kapitel 3 presenteras den teoretiska referensramen och tidigare studier, vilket sedan leder in på en beskrivning av data och variabler i kapitel 4. I kapitel 5 redovisas resultatet som i kapitel 6 analyseras och diskuteras. Löpande ges även orientering i tabell – och figurform.

2. Bakgrund

Initialt bör ett öga slängas på hur ekonomin växt in i den moderna fotbollsverksamheten och idag utgör några av de viktigaste pusselbitarna som krävs för att bygga en framgångsrik förening. I boken *Soccernomics* berättar Kuper och Szymanski (2009, s.78) om när stora engelska fotbollsklubbar under 1970-talet betalade företag som sportklädestillverkaren Umbro för att bära deras märke under matcher. Detta innebar, paradoxalt nog, att klädesmärken fick betalt för sin marknadsföring. Detta uppmärksammades emellertid, vilket ledde till att klubbar i slutet av 1980-talet hittade sponsormarknaden på riktigt och därmed jämställde den gungbräda som tidigare så tydligt vägt över åt företagets håll. Generellt var fotbollsklubbar i fotbollens födelseland England påtagligt naiva ända in på 1980-talet. Till en början vägrade de tillåta att matcherna sändes på TV då rädslan över att förlora arenaåskådare var för stor. 1982 sändes den första matchen och ett årtionde senare, vid Premier Leagues uppkomst, började klubbarna inkassera sändningsintäkter, vilka därefter stigit avsevärt och idag utgör en stor del av de intäkter professionella fotbollsklubbar erhåller varje år (Kuper & Szymanski, 2009, s.79). Dessa "win-win"-situationer som här blev verklighet mellan företag, TV-distributörer och fotbollsklubbar lever kvar än idag och är en stor anledning till de återkommande diskussionerna huruvida fotbollsklubbar sysslar med företagsverksamhet eller inte.

I Sverige togs år 1967 det mest avgörande steget mot dagens kommersiella Allsvenska. Då avskaffades nämligen de amatörregler som tidigare existerat i idrotten, vilket innebar att löner nu kunde betalas inom fotbollen (Peterson, 1993, s.20). Professionalisering av spelare tillsammans med kommersialisering av själva sporten har bidragit till debatt runt om i världen. Det finns många som menar att ekonomiskt välmående inte ska styra sportsliga resultat, vilket idag är fallet, framförallt på hög idrottslig nivå. Samtidigt är ekonomi numera en förutsättning för utveckling, likt hur det är på den reguljära arbetsmarknaden (Peterson, 1993, s. 22-24). Fotbollsklubbar har de senaste decennierna i allt större utsträckning valt att bolagiseras istället för att existera som ideell förening (Storm, 2011, s.741). Om fotbollen fortsätter att utvecklas och alltmer efterlikna företagsverksamheten tyder mycket på att denna tendens kommer fortsätta, även i den svenska fotbollen (Svenska Fotbollsförbundet, 2010). Huruvida fotbollen är en business eller inte tåls att diskuteras. Omfattningen på pengafrågans betydelse för sportsliga framgångar inom svensk elitfotboll är vidare oklar, varför en undersökning är av stort intresse.

2.1 En introduktion till den svenska elitfotbollen

2.1.1 Organisationer kring svensk elitfotboll

Svenska Fotbollförbundet (SvFF) är den svenska fotbollens hjärta organisatoriskt.

Verksamheten bildades år 1904 och är det största specialidrottsförbundet i landet. Dess arbete syftar till att utveckla allt som hör sporten till och att fotbollen ska bevara sin topposition inom den svenska idrotten. Organisationen ställer också upp specifika målbilder för bland andra dam – och herrlandslag. Svenska Fotbollförbundet är vidare direkt länkade till de internationella organisationerna Fédération Internationale de Football Association (FIFA) och Union des Européennes de Football (UEFA) samt Sveriges Riksidrottsförbund (RF). De bestämmelser som finns inom de tre sistnämnda organisationerna har SvFF till uppgift att följa (Svenska Fotbollförbundet [A], n.d.).

Svensk Elitfotboll (SEF) bildades 1928 som en motpol till SvFF och är den intresseorganisation som behandlar och leder utvecklingen på klubbnivå, både sportsligt och ekonomiskt i de två högsta divisionerna i Sverige, Allsvenskan och Superettan.

Organisationens huvudsakliga ändamål är att utveckla den inhemska fotbollen och med administrativa redskap också göra denna mer internationellt konkurrenskraftig. Detta innebär i stora drag att öka det allmänna intresset för fotbollen, utveckla kommersialiseringsmekanismen och därigenom förbättra de ekonomiska förutsättningarna för klubbarna (Svensk Elitfotboll [A], n.d.).

2.1.2 Elitfotbollens seriesystem

Allsvenskan är den högsta divisionen i svensk fotboll och har spelats sedan år 1924. Mellan 1993-2007 spelade 14 lag i Allsvenskan, innan serien utökades till 16 lag från och med år 2008 (Svensk Elitfotboll [B], n.d.). Superettan är den näst högsta divisionen i svensk fotboll och har funnits i dess nuvarande form, med 16 deltagande lag årligen, sedan år 2000 (Svensk Elitfotboll [C], n.d.).

Allsvenskan är en mästerskapsserie, där laget som placerat sig bäst i serietabellen när säsongens alla matcher är spelade koras till svenska mästare. Lagets slutplaceringar i Allsvenskan, såväl som i Superettan, avgörs i första hand av antalet inspelade poäng under säsongen. Vid varje match utdelas tre poäng till segrande lag och noll poäng till förlorande lag. Om matchen istället slutar som oavgjord tilldelas båda lagen en poäng vardera (Svenska Fotbollförbundet, 2017).

Idag består sammansättningen av både Allsvenskan och Superettan av 16 lag vardera. Säsongen löper från vår till höst, där varje lag spelar 30 matcher i seriespelet, varav hälften av dessa spelas på hemmaplan och resterande matcher på bortaplan (Svenska Fotbollsförbundet, 2017). Varje lag har således möjlighet att samla mellan 0-90 poäng under en säsong.

Av Allsvenskans 16 lag blir, som ovan nämnt, serieseegraren svenska mästare. Lagen som slutar på 15:e och 16:e plats flyttas ned till Superettan inför nästkommande säsong. Laget som slutar på plats 14 får spela kval mot tredjeplacerade laget i Superettan om en plats i Allsvenskan inför nästkommande säsong (Svenska Fotbollsförbundet, 2017). Detta innebär att det inför varje ny säsong i Allsvenskan spelar två eller tre (beroende på utgången av kvalspelet) nya lag i jämförelse med föregående säsong, se Tabell 1.

Av Superettans 16 lag avancerar de lag som slutar på plats 1 och 2 i serietabellen upp till Allsvenskan inför nästkommande säsong. Laget som slutar på tredje plats får, som nämnt ovan, kvala mot det fjortonde placerade laget från Allsvenskan om en plats i Allsvenskan inför kommande säsong. Lagen som slutar på 15:e och 16:e plats i Superettan degraderas till Division 1 inför nästkommande säsong. Lagen som slutar på plats 13 och 14 får spela kval mot lag från Division 1 om platser i Superettans kommande säsong (Svenska Fotbollsförbundet, 2017). Detta innebär således att det inför varje ny säsong spelar 4-7 nya lag (beroende på utgången av kvalspelen) i Superettan jämfört med föregående säsong, se Tabell 2.

Placering	Allsvenskan
1.	Svensk mästare
2.	Neutralt
3.	Neutralt
4.	Neutralt
5.	Neutralt
6.	Neutralt
7.	Neutralt
8.	Neutralt
9.	Neutralt
10.	Neutralt
11.	Neutralt
12.	Neutralt
13.	Neutralt
14.	Kvalspel
15.	Degradering till Superettan
16.	Degradering till Superettan

Tabell 1

Placering	Superettan
1.	Avancemang till Allsvenskan
2.	Avancemang till Allsvenskan
3.	Kvalspel
4.	Neutralt
5.	Neutralt
6.	Neutralt
7.	Neutralt
8.	Neutralt
9.	Neutralt
10.	Neutralt
11.	Neutralt
12.	Neutralt
13.	Kvalspel
14.	Kvalspel
15.	Degradering till Division 1
16.	Degradering till Division 1

Tabell 2

2.1.3 Ekonomiska krav för deltagande

För att en förening ska beviljas elitlicens för deltagande i Allsvenskan och Superettan ställs en rad olika krav från Svenska Fotbollsförbundets Licensnämnd. Om en förening inte kan uppfylla de ekonomiska kraven som ställs enligt kategorin A-kriterier kan det leda till att berörd förening nedflyttas en serienivå. A-kriterierna omfattar bland annat krav på att en förening ska ha minst en godkänd eller auktoriserad revisor, räkenskaps- och verksamhetsår ska följa kalenderår, negativt eget kapital i årsredovisningen får inte finnas utan att en av Licensnämnden godkänd handlingsplan finns, samt att föreningen inte får ha några skulder per den 31 augusti enligt vissa angivna skuldtyper. Det finns också B-kriterier som kan leda till böter på upp till 500 000 kr om de inte uppfylls, men som inte leder till indragen elitlicens. Dessa kriterier innebär dels att en förenings ekonomirapport för det gångna verksamhets- och räkenskapsåret ska vara Svenska Fotbollsförbundet tillhanda senast den 31 mars, men också att räkenskaperna ska följa den kontoplan som föreskrivs av Förbundsstyrelsen (Svenska Fotbollsförbundet, 2016).

3. Teori och tidigare empiriska studier

3.1 Teoretiskt ramverk

3.1.1 Ekonomisk eller sportslig vinst?

I grund och botten handlar fotboll, och all annan tävlingsidrott, om att vinna. Spelare och ledare antas göra sitt yttersta för att uppnå detta mål. Supportrar följer hängivet sitt favoritlag i förhoppning om att kunna se sitt lag vinna matcher och titlar. Externa företag och organisationer ser gärna att laget de sponsrar lyckas bra i sportsliga sammanhang, för att på så sätt kunna vara med och skina i den mediala glansen det medför.

Med den allt större betydelsen av ekonomin i dagens moderna fotboll väcks frågor om fotbollsföreningar börjar likna traditionella företag, där det yttersta ändamålet med verksamheten är *vinstmaximering*. Kuper och Szymanski (2009, s.75) hävdar att fotboll aldrig har varit en business. Det föreligger fortfarande stora skillnader mellan företag och fotbollsföreningar; att de inte verkar på samma typer av marknader och att dess självändamål är olika. De menar att vinstmaximeringsargumentet inte är applicerbart på fotbollsföreningar.

I denna studie kommer vinstmaximering, i ekonomisk mening, för fotbollsföreningar att försummas och istället antas att föreningarna maximerar sin nytta genom sportsliga framgångar. Näst efter titlar antas tabellposition vid säsongsslut vara den bästa indikatorn på ett lags prestation i förhållande till de ekonomiska satsningar föreningen gör. Tabellpositionen vid säsongsslut ger nämligen en fingervisning om hur bra ett lag har presterat i det långa loppet, där man har fått möta alla lag i serien två gånger. Jämför här med exempelvis cupspel, där ett visst slumpmoment finns inbyggt i form av att det ofta lottas vilka lag som ska spela mot vilka och att det totalt spelas färre matcher än under ett seriespel.

3.1.2 Att betala för framgång

På spelarmarknaden råder det konkurrens mellan klubbarna om att lyckas attrahera spelare som på bästa sätt kan hjälpa laget att vinna matcher och på så sätt bidra till de sportsliga framgångarna. Klubbarna antas därmed vara villiga att betala höga löner till de skickligaste spelarna. Spelarna, å andra sidan, söker sig till de klubbar som kan betala de högsta lönerna för att maximera sin egen nytta. Därmed sker en matchning mellan klubbarnas och spelarnas preferenser som rymmer inom de begränsningar som utgörs av klubbarnas ekonomier och spelarnas kvaliteter. Spelarlöner kan därför ses som dels ett konkurrensmedel för föreningar till att locka de bästa spelarna till att spela för klubben, men också ett incitament för spelaren att prestera så bra som möjligt.

I och med att det är på planen matcherna avgörs och det är spelarna som i slutändan ska göra det, ligger det nära till hands att spelarlöner korrelerar med lagens prestationer, likt Hall, Szymanski och Zimbalist (2002) påvisat för den engelska fotbollen. I denna studie kommer det däremot antas att alla operativa kostnader som en förening ådrar sig syftar till att ge de bästa förutsättningarna för laget att vinna matcher. Det innebär att inte bara spelar- och ledarlöner är relevanta här, utan också lönekostnader till administrativ och förvaltande personal, hyreskostnader, resekostnader, materialkostnader och proviantkostnader alla utgör kostnader som direkt eller indirekt bidrar till lagets prestationer.

3.1.3 Att få råd till att betala för framgång

För att en förening ska kunna ha höga kostnader erfordras rimligtvis att verksamheten också renderar höga intäkter. De tre största intäktsslagen för de svenska elitfotbollsföreningarna är sändningsintäkter, kommersiella intäkter och matchintäkter (Deloitte, 2016).

Kategorin sändningsintäkter innefattar till största del pengar från de TV-avtal som sluts mellan TV-distributörer och Svensk Elitfotboll, varav de Allsvenska klubbarna idag får dela på 75 procent av pengarna medan klubbarna i Superettan får nöja sig med 25 procent av kakan. Vidare fördelas TV-pengarna utefter lagens slutplaceringar där exempelvis vinnaren av Allsvenskan får 9.35 procent av den allsvenska potten medan laget som slutar sist får 5.4 procent (Svensk Elitfotboll [D], n.d.). Då sändningsintäkterna kommer från en pott som beslutas centralt och oftast över en period på ett antal år, är dessa mindre volatila än de andra intäktsposterna. Detta innebär att en höjning av sändningsintäkter ger klubbarna ett större ekonomiskt manövreringsutrymme vid sportsliga nedgångar (Deloitte, 2016). I början på 2017 slöts ett nytt avtal med Discovery från och med säsongen 2020 där, enligt samstämmiga uppgifter i både Dagens Nyheter (2017) och Fotbollskanalen (Malmkvist, 2017), sändningsintäkterna till klubbarna nästan kommer att fördubblas.

Deloitte (2016) pekar på de kommersiella intäkterna som den största intäktsposten för föreningarna och omfattar både reklam och sponsring. Då Allsvenskan tar stort utrymme i media, samtidigt som tittarsiffrorna tilltar, är det en god möjlighet för företag och organisationer att marknadsföra sig genom sponsring och reklam till och via elitföreningarna. I denna studie antas att många sponsorer har lokal anknytning till sin förening. Vidare antas att ju större befolkningmängd en kommun med elitförening har, desto större marknad och intresse finns det också för att sponsra föreningen, vilket i slutändan genererar i större intäkter. Detta kommer också att testas längre fram i studien. En annan aspekt som också kan påverka de kommersiella intäkterna är om det finns andra elitföreningar, både i fotboll och i övriga idrotter, i närområdet som konkurrerar om företagets och organisationernas pengar.

Matchintäkter är beroende av hur många människor som söker sig till arenorna i samband med match. Även här, liksom för de kommersiella intäkterna, antas befolkningmängd i kommunen och eventuell konkurrens från andra elitföreningar i närområdet påverka hur många som köper matchbiljetter och handlar i kiosker, restauranger och souvenirshoper i anslutning till arenan och matchdag. En större befolkningmängd i kommunen ger ett större publikunderlag, vilket torde ha en positiv inverkan på publikintäkter. Konkurrens från andra elitföreningar i närområdet antas göra det svårare för en den enskilda elitfotbollsföreningen att locka marginalåskådaren till sina matcher.

3.2 Tidigare studier och rapporter

Det har gjorts några tidigare studier kring fotbollsekonomi, både i Sverige och internationellt. I detta avsnitt ges ett axplock av vad som tidigare skrivits om ämnet, där fokus ligger på att presentera internationella studier som för liknande resonemang som förs i denna uppsats. I Sverige har ingen liknande studie tidigare gjorts, men det har såklart skrivits om fotbollen och dess ekonomi ur andra perspektiv.

3.2.1 Internationella studier

I artikeln *Testing Causality Between Team Performance and Payroll* från 2002 testas sambandet mellan lagens löner och prestationer i amerikanska Major League Baseball och den engelska ligafotbollen. Studien av den engelska ligafotbollen innehåller en balanserad paneldata med de 39 lag som mellan säsongerna 1973/74-1998/99 inte spelade lägre ner i seriesystemet än den engelska fjärdedivisionen. Resultatet visade på en så kallad *Granger causality*, vilket innebär att det utifrån förflutna och nutida förlopp går att förutspå framtida liknande mönster (Barnett & Seth, 2014). Hall, Szymanski & Zimbalist (2002) kom i denna undersökning fram till att ett samband mellan högre löner och bättre lagprestationer i den engelska ligafotbollen inte kan förkastas.

I en studie av Garfjell Fløtnes (2011) på fem norska toppfotbollsklubbar mellan åren 2006-2010, tycks faktorer som spelarlöner och finansiella resurser i form av rörelseintäkter ha effekter på lagens prestationer.

3.2.2 Svenska studier

Svenska Fotbollsförbundet utkommer årligen med en ekonomisk analys av Allsvenskan och Superettan, där det ekonomiska klimatet för serierna som helhet, samt för de enskilda klubbarna presenteras. Datainsamlingen för klubbarnas ekonomiska poster i denna uppsats utgår huvudsakligen ifrån dessa rapporter, som är lättåtkomliga via SvFF:s dokumentbank (fogis.se).

Även Deloitte presenterar, med sin rapport *Penningligan*, sedan säsongen 2013 en årlig genomgång av det ekonomiska läget i Allsvenskan och dess tillhörande klubbar. Utöver den ekonomiska nulägesbilden lyfts också utmaningar och möjligheter för klubbarna fram i rapporten.

Dessutom publicerade EY (2017) den 2 maj en analys av den ekonomiskt rådande situationen i dagens Allsvenska med utgångspunkt från de fem senaste säsongerna. Här kom de fram till att de klubbar med störst andel personalkostnader av totala kostnader generellt också är bottenlag. Detta tyder på att dessa föreningar inte har samma förutsättningar för en omfattande och stabil administrativ centralstyrelse. För att kunna matcha de större klubbarna måste dessa lägga relativt sett större resurser på sin personal än på övriga kostnadsposter, såsom materialkostnader, försäljningskostnader och avskrivningar. I granskningen visar de två lagen på nedflyttningsplats, Gefle IF och Falkenberg, upp personalkostnadsandelar på 65 respektive 66 procent av totala kostnader, att jämföra med stadigvarande topplag som IFK Göteborg och AIK, vilka låg på 47 och 45 procent (Ernst & Young, 2017, s.17). Malmö FF, som vann Allsvenskan 2016, spenderade också mest på sin personal, medan bottenplacerade Falkenbergs FF hade lägst personalkostnader. Rapporten konkluderar därför att det finns korrelation mellan personalkostnader och sportslig framgång. Det finns också en sammanställning av hur mycket de Allsvenska klubbarna betalade i personalkostnader per inspelad poäng 2016. Denna visar inget konkret samband mellan omfattande kostnader och sportsligt resultat, men är icke desto mindre intressant. BK Häcken toppar listan med en siffra på över 2 miljoner per inspelad poäng medan Jönköpings Södra, som i detta avseende lyckades bäst, hade en kostnad på 569 000 för varje poäng (Ernst & Young AB, 2017).

Tavakol och Jakobsson (2009) undersökte om det fanns något samband mellan föreningarnas finansiella ställningar och sportsliga prestationer. Studien inkluderade fem allsvenska klubbar; Hammarby, Helsingborgs IF, Malmö FF, AIK och Djurgården under tidsperioden 2004-2008. Slutsatsen de kunde dra var att det inte fanns någon korrelation mellan de finansiella posterna soliditet, ekonomiskt resultat och eget kapital och de sportsliga prestationerna i form av tabellplacering. Författarna funderar på om de använt fel ekonomiska variabler i undersökningen och föreslår istället intäkter som en troligtvis bättre ekonomisk variabel för att beskriva tabellposition.

4. Undersökning

I detta kapitel följer en genomgång av variablerna som kommer användas i studien och varför dessa inkluderas. Vidare beskrivs de bivariata och multivaria regressionsmodellerna som kommer att testas.

Beteckning	Variabel
<i>T</i>	Tabellplacering
<i>K</i>	Kostnader
<i>I</i>	Intäkter
<i>B</i>	Befolkningsmängd i kommun
<i>N</i>	Antal lag i Allsvenskan & Superettan
<i>Q</i>	Reviderad tabellplaceringsvariabel
<i>W</i>	Reviderad kostnadsvariabel
<i>R</i>	Reviderad intäktsvariabel
<i>V</i>	Reviderad befolkningsvariabel
<i>D</i>	Dummy
<i>KONK</i>	Konkurrens andra idrottsföreningar
<i>KONKFotboll</i>	Konkurrens andra fotbollsföreningar
\mathcal{E}	Felterm

Tabell 3 - Variabelbeteckning

De generella regressionsmodeller som kommer användas är;

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + \varepsilon_{it}, i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } t = 2000, 2001, \dots, 2015 \quad (1)$$

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + \beta_2 Z_{it} + D_{it} + \varepsilon_{it}, i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } t = 2000, 2001, \dots, 2015 \quad (2)$$

där Y är den beroende variabeln, X är den förklarande variabeln, Z är kontrollvariabeln, D är dummy-variabeln och \mathcal{E} är feltermen. β_0 är interceptet, β_1 är koefficienten för den förklarande variabeln och β_2 är koefficienten för kontrollvariabeln. (1) avser den bivariata regressionsmodellen och (2) den multivariata regressionsmodellen.

4.1 Avgränsning

Ambitionen har varit att i studien använda en balanserad paneldata där vi följer samma lag under en tidsperiod. Avgränsning i tid görs till 16 säsonger mellan åren 2000-2015. Detta för att data, som inhämtats från Svenska Fotbollsförbundets årliga ekonomiska analyser, finns tillgängliga bakåt i tiden till år 2000 för Superettan och år 1998 för Allsvenskan. Då klubbar från både Allsvenskan och Superettan ska ingå i regressionerna blir år 2000 därmed det första året i tidsserien.

Totalt har 54 olika klubbar spelat i Allsvenskan eller Superettan under perioden 2000-2015. För en balanserad paneldata behövs individer som representerar alla år i tidserien, det vill säga de lag som mellan säsongerna 2000-2015 spelade antingen i Allsvenskan eller i Superettan, men inte i en lägre division. Med det urvalet återstår 13 lag som spelat i Allsvenskan eller i Superettan under alla säsonger 2000-2015. Detta skulle då ge totalt 208 observationer. För att utöka antalet observationer inkluderades ännu fler lag genom att ta med alla lag som spelat minst 13 av 16 säsonger i Allsvenskan eller i Superettan mellan 2000-2015. Genom detta villkor tillkommer 10 nya lag och vi har då totalt 23 lag som ingår i studien. Detta ger fler observationer men samtidigt blir paneldatan lite obalanserad.

4.2 Variabler

4.2.1 Tabellplaceringar

Måttet på de sportsliga prestationerna utgår ifrån tabellplaceringar. För varje år mellan 2000-2015 rankas lagen baserat på vilken slutplacering de fick i Allsvenskan eller Superettan. Sluttabellerna för Allsvenskan respektive Superettan för säsongerna 2000-2015 har inhämtats från allsvenskan.se och superettan.se och sedan sammanställts. Laget som vann Allsvenskan får ranking 1 den aktuella säsongen, laget som slutade på andra plats får ranking 2 och så vidare, ned till laget som slutade på sista plats i Superettan som tilldelas ranking 30 eller 32. Mellan säsongerna 2000-2007, då Allsvenskan bestod av 14 lag och Superettan av 16 lag, tilldelas alltså ranking 1-30 mellan lagen. Mellan säsongerna 2008-2015 bestod både Allsvenskan och Superettan av 16 lag vardera, vilket ger ranking 1-32.

De sportsliga prestationerna, Q , för en säsong mäts genom ranking, T , enligt;

$$Q_{iu} = -\ln \left[\frac{T_{iu}}{(31-T_{iu})} \right], i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } u = 2000, 2001, \dots, 2007 \quad (3)$$

$$Q_{iv} = -\ln \left[\frac{T_{iv}}{(33-T_{iv})} \right], i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } v = 2008, 2009, \dots, 2015 \quad (4)$$

där ekvation (3) respektive (4) gäller för de skilda perioderna 2000-2007 samt 2008-2015. I denna beräkning transformeras siffran för tabellplacering till ett negativt logaritmerat värde av ett lags tabellplacering relativt alla de 30/32 lagen som deltagit i Superettan och Allsvenskan respektive år. Detta görs för att visa på ett positivt samband mellan de ekonomiska faktorerna och sportslig prestation då tabellplacering annars visar en lägre siffra ju bättre prestationen är.

Anledningen till att (31-T) respektive (33-T) används är för att nämnaren i ekvationen måste vara större än 0.

4.2.2 Kostnader exklusive spelarförvärv

Den huvudsakliga förklarande variabeln som kommer att testas i regressionerna är *Kostnader exklusive spelarförvärv*. Som tidigare nämnts i avsnitt 3.1.2 antas alla kostnader som en förening ådrar sig syfta till att ge de bästa förutsättningarna för laget att vinna matcher. Uppgifter om *Kostnader exklusive spelarförvärv* för åren 2000-2015 för samtliga lag som deltog i Allsvenskan och Superettan har inhämtats från Svenska Fotbollförbundets ([B], n.d.) årliga rapport *Analys av Allsvenskans/Superettans ekonomi 20XX*.

Kostnaderna för respektive lag sätts i relation till ett genomsnitt av *Kostnader exklusive spelarförvärv* för alla lag i Allsvenskan och Superettan säsong t . Därefter logaritmeras de procentuella kostnaderna i relation till säsongsgenomsnittet och vi får en transformerad variabel för kostnaderna. Det transformerade värdet för kostnaderna får ett negativt värde om kostnaderna för lag i är lägre än säsongsgenomsnittet och ett positivt värde om kostnaderna är högre än säsongsgenomsnittet.

Det transformerade värdet av *Kostnaderna exklusive spelarförvärv*, W_{it} , uttrycks;

$$W_{it} = \ln \left[\frac{K_{it}}{\frac{\sum_1^i K_t}{N}} \right], i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } t = 2000, 2001, \dots, 2015 \quad (5)$$

där K_{it} är lag i 's *Kostnader exklusive spelarförvärv* för säsong t och N är totalt antal lag i både Allsvenskan och Superettan (det vill säga 30 eller 32, beroende på period). Förväntningen är att högre kostnader ska generera i bättre tabellplacering.

4.2.3 Intäkter inklusive spelarförsäljningar

Möjligheten till att ha höga kostnader grundar sig i de intäkter som klubben genererar. Därför görs även separata regressioner med en förklarande intäktsvariabel. Anledningen till varför regressionstest också görs med intäktsvariabeln är för att undersöka eventuella skillnader gentemot kostnadskategorin, samt att se ifall intäkterna varierar beroende på var en klubb huserar geografiskt. Denna variabel kommer, till skillnad från kostnadsvariabeln, att innefatta

spelarförsäljningar eftersom detta bidrar till ekonomisk grund för kostnader som är nödvändiga i en fotbollsförening med kravbilden att prestera på toppnivå.

Datakällan för *Intäkter inklusive spelarförsäljningar* är densamma som för *Kostnader exklusive spelarförvärv*, det vill säga Svenska Fotbollförbundets *Analys av Allsvenskans/Superettans ekonomi 20XX*. Resonemanget för ett transformerat värde av intäktsvariabeln är densamma som för *Kostnader exklusive spelarförvärv* ovan.

Det transformerade värdet av *Intäkter inklusive spelarförsäljningar*, R_{it} , uttrycks;

$$R_{it} = \ln \left[\frac{I_{it}}{\frac{\sum_i I_t}{N}} \right], i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } t = 2000, 2001, \dots, 2015 \quad (6)$$

där I_{it} är lagens *Intäkter inklusive spelarförsäljningar* för säsong t och N är totalt antal lag i Allsvenskan och Superettan.

4.2.4 Befolkningsmängd i kommunen

Befolkningsmängden i en kommun antas vittna om potentialen för publik- och sponsorintäkter. Förväntningen är att en större befolkningsmängd ska bidra till högre intäkter till föreningen, som i nästa steg leder till möjligheter till högre kostnader och bättre sportsliga prestationer. Denna variabel kommer därmed att fungera som en kontrollvariabel.

Siffrorna för kommunernas befolkningsmängder för alla år mellan 2000-2015 är hämtade från Statistiska Centralbyrån (SCB).

Det verkliga upptagningsområdet för en elitfotbollsförening är svårt att definiera. Det finns givetvis de människor utanför kommunen som hyser sympatier för föreningen, på samma sätt som det finns bosatta i kommunen som håller på ett annat lag än föreningen ifråga eller helt enkelt är ointresserade. Å andra sidan kan detta resonemang tänkas vara lika för alla klubbarna, varför folkmängden ändå valts att avgränsas till den kommun som föreningen tillhör.

Ytterligare komplikationer tillkommer i de fall flera elitfotbollsföreningar kommer från samma kommun. Från Stockholms kommun kommer tre klubbar; Djurgårdens IF, Hammarby

IF och IF Brommapojkarna. I Göteborgs kommun hittar vi också tre klubbar; BK Häcken, GAIS och IFK Göteborg. I dessa fall har vi helt sonika valt att dela befolkningsmängden på tre.

Även befolkningsvariabeln transformeras och beräknas genom att dela respektive kommuns folkmängd med genomsnittsbefolkningen i alla kommuner som innehar lag behandlade i denna studie. Dessa värden logaritmeras sedan, vilket gör att de klubbar som huserar i kommuner med större folkmängd än genomsnittet erhåller ett positivt värde på variabeln och vice versa.

Det transformerade värdet för *Befolkningsmängd i kommunen*, V_{it} , uttrycks;

$$V_{it} = \ln \left[\frac{B_{it}}{\frac{TotB_t}{N}} \right], i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } t = 2000, 2001, \dots, 2015 \quad (7)$$

där B_{it} är befolkningsmängden för lag i :s kommun, $TotB$ är total befolkning och N är antalet lag.

4.2.5 Lokal konkurrens från andra idrottsföreningar

I den multivariata regressionen kommer dummyvariabler att inkluderas. Avsikten är att särskilja olika klubbars förutsättningar att lyckas, både ekonomiskt och sportsligt, när det finns konkurrens från liknande verksamheter i den geografiska närheten. De aktuella dummyvariablerna behandlar grad av konkurrens i specifikt uppdelade geografiska områden. Syftet är att frambringa de eventuella skillnader för förutsättningar att kamma in kommersiella intäkter kommuner där flera elitidrottsföreningar konkurrerar om sponsorer. Här ligger svårigheten i att hitta definitionen av konkurrens, vilka externa sporter och idrottsklubbar som utgör kommersiella konkurrenshot. De klubbar som inkluderas i den första dummy-variabeln är de lag som deltagit i svenska högstaligan i hockey, handboll, bandy och speedway, samt hockeyallsvenskan (andra divisionen) i de aktuella områdena respektive år från millenieskiftet 2000 till 2015. Detta urval har gjorts då de nämnda ligorna ligger i toppen, efter Allsvenskan, vad gäller publiksnitt i den svenska idrotten (Idrottens Affärer, 2014). Den geografiska avgränsning är satt i kommunernas närhet, där närliggande kommuner (exempelvis Timrå utanför Sundsvall) som uppenbart utgör konkurrens för sponsorintäkter också inkluderas. För Stockholmslagen har det för enkelhetens skull gjort avgränsningar per kommun, där de tre lagen Hammarby, Brommapojkarna och Djurgården tillhör Stockholms kommun, medan AIK

tillhör Solna. Denna avgränsning är emellertid lite problematisk, då invånarna i Solna kommun är betydligt färre än de i Stockholms kommun, samt att AIK självfallet konkurrerar med fler lag än enbart de hemmahörande i Solna. Avgränsningen har dock gjorts för att inte göra testet alltför komplicerat. Angående sporten speedway finns inte data längre tillbaka än 2002. I denna studie har damfotbollslag valts att exkluderas, då de inte antas vara konkurrenskraftiga gentemot herrlagen vad gäller att knyta till sig sponsorer. I den Dummy har godtyckligt grad av konkurrens valts så att det antas förekomma konkurrens i de kommuner där antalet populära idrottslag överstiger ett per 100 000 invånare respektive år. Här kommer de lag som huserar i kommuner där kommersiella konkurrenshot antas förekomma tilldelas dummy-värdet (1) och resterande erhåller dummy-värdet (0).

4.2.6 Lokal konkurrens från andra fotbollsföreningar

Vidare kommer en separat dummy för andra elitfotbollsklubbar inom samma kommun inkluderas, i vilken alla de lag som under respektive säsong spelade i Allsvenskan eller Superettan ingår. De två dummy-variablerna skiljs åt för att undersöka eventuella konkurrensavvikelse, om klubbar inom samma kommun eventuellt utvecklar ett starkare fotbollsintrasse och därmed bidrar till förutsättningar för både sportsliga och ekonomiska framgångar. Gällande denna Dummy förefaller konkurrens om det finns mer än en elitfotbollsklubb inom samma kommun respektive år. Dessa klubbar tilldelas dummy-värdet (1) och de resterande klubbarna som huserar i städer med avsaknad av konkurrens från andra fotbollsklubbar erhåller dummy-värdet (0).

4.3 Modell

En bivariat och en multivariat regressionsmodell kommer att testas. Den bivariata modellen testas separat kostnader och intäkter som förklarande variabler av sportslig prestation.

I multivariata modellen nedan används den transformerade tabellplaceringsvariabeln som beroende variabel. Som förklarande variabel används reviderade kostnader exklusive spelarförvärv. Vidare kommer intäkter inklusive/exklusive spelarförsäljningar testas för multikollinearitet gentemot den förklarande variabeln. Om det inte förekommer multikollinearitet används intäkter inklusive spelarförsäljningar som kontrollvariabel. Finns emellertid en alltför stark korrelation utesluts intäktsvariabeln som kontrollvariabel. Vidare inkluderas även en extern faktor i form av den reviderade variabeln för kommunernas folkmängd som kontrollvariabel. För att ytterligare specificera skillnader mellan klubbarna

använder vi två former av grad av konkurrens som dummy-variabel, vilka har till syfte att urskilja de klubbar som saknar konkurrens angående sponsorintäkter från övriga. Dessa testas i separata regressioner för att påvisa eventuella skillnader mellan kommersiell konkurrens från andra sporter och från andra elitfotbollsklubbar.

4.3.1 Bivariat regressionsmodell

De bivariata regressionerna förväntas ge en tydlig bild av vad den förklarande variabeln har för individuell inverkan på den sportsliga prestationen. Här tas alltså inga kontrollvariabler i beaktande, vilket gör testet lättöverskådligt.

I de bivariata regressionerna testas sambandet mellan lagens sportsliga prestationer, Q_{it} , och kostnader inklusive/exklusive spelarförvärv samt intäkter inklusive/exklusive spelarförsäljningar enligt följande;

$$Q_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + \varepsilon_{it}, i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } t = 2000, 2001, \dots, 2015 \quad (8)$$

X_{it} är här den förklarande variabeln och kommer att testas för *Kostnader exklusive spelarförvärv*, *Kostnader inklusive spelarförvärv*, *Intäkter exklusive spelarförsäljningar* och *Intäkter inklusive spelarförsäljningar*.

4.3.2 Multivariat regressionsmodell

De multivariata regressioner som görs i studien har till uppgift att ge en omfattande bild av den inverkan kostnader exklusive spelarförvärv har på den sportsliga prestationen i form av tabellplacering, samt inkludera externa variabler som kan tänkas påverka.

Sambandet mellan ett lags prestationer och dess kostnader exklusive spelarförvärv avses att undersökas enligt;

$$Q_{it} = \beta_0 + \beta_1 W_{it} + \beta_2 V_{it} + D_{it} + \varepsilon_{it}, i = 1, 2, \dots, 23 \text{ och } t = 2000, 2001, \dots, 2015 \quad (9)$$

Här är Q prestationernas kvalitet, W kostnadsvariabeln, V är befolkningsvariabeln, D är dummy-variabeln *Grad av konkurrens* samt β_0 är intercept, β_1 koefficienten framför kostnader, β_2 är koefficienten framför befolkning och ε är feltermen.

5. Resultat

Detta kapitel behandlar studiens resultat i vilken en överblick av deltagande lag och deras ekonomiska ställning redovisas. Vidare presenteras resultat för de bivariata och multivariata regressioner.

Till att börja med ges en översikt av de lag som omfattas av studien. Dessa redovisas i tabell 4 tillsammans med en överblick över de antal säsonger lagen gjort i respektive serie, Allsvenskan, Superettan och lägre divisioner under perioden 2000 – 2015.

Lag	Antal säsonger i Allsvenskan	Antal säsonger i Superettan	Antal säsonger i lägre divisioner
Helsingborgs IF	16	0	
IFK Göteborg	16	0	
IF Elfsborg	16	0	
AIK	15	1	
Malmö FF	15	1	
Djurgårdens IF	15	1	
Halmstads BK	15	1	
Örebro SK	13	3	
Kalmar FF	13	3	
Hammarby IF	11	5	
BK Häcken	11	5	
IFK Norrköping	9	7	
GIF Sundsvall	9	7	
Gefle IF	11	4	1
IF Brommapojkarna	5	9	2
Landskrona BoIS	4	11	1
Östers IF	3	10	3
GAIS	8	6	2
Åtvidabergs FF	5	10	1
Mjällby AIF	5	9	2
Assyriska FF	1	14	1
Trelleborgs FF	8	5	3
Falkenbergs FF	2	11	3

Tabell 4 – Antal säsonger i Allsvenskan, Superettan och lägre divisioner (2000-2015)

Tre lag har alltså spelat i Allsvenskan alla säsonger mellan år 2000 och år 2015. Vidare kan nämnas att Assyriska FF är det lag som deltagit i Superettan flest säsonger, vilket kan tyda på att Assyriska FF inte har ekonomiska medel för att spela i Allsvenskan, samtidigt som klubben är för starkt ekonomiskt för att tillhöra lägre divisioner. Detta verkar vara fallet även för en klubb som Falkenbergs FF. De sistnämnda huserar i en kommun med omkring 44 000 invånare (Statistiska Centralbyrån [A], n.d.). Det får klassas som en relativt liten kommun

vilket kan tänkas innebära svårigheter gällande intäktsrelaterad verksamhet. Södertälje, varifrån Assyriska FF kommer, är emellertid en större kommun. Här kan istället konkurrensen från andra idrottsklubbar, såsom Syrianska (fotboll), Södertälje Kings (basket) och Södertälje SK (hockey), vilka alla är relativt välkända inom respektive sport landet över, bidra till svårigheter att konkurrera ekonomiskt (Idrottsnätverket, 2013).

Den ekonomiska utvecklingen i Allsvenskan och Superettan har varit omfattande. Under appendix redovisas i tabell I-IV de kostnads – och intäktsökningar som ägt rum i de 23 behandlade klubbarna, där räkenskaper för åren 2000 och 2015 visas. I totala siffror uppvisar båda intäktskategorierna mer än tredubblade resultat för år 2015 jämfört med 2000. Fallet för kostnader är strax under en tredubbling. Detta understryker den betydelse pengafrågan har i dagens svenska elitfotboll. Alla siffror redovisas i miljoner kronor.

Alla lagen har ökat sina kostnader och intäkter, med Helsingborgs IF som enda undantag. Detta förklaras av att Helsingborg hade sina glansdagar runt millennieskiftet, med Champions League-spel säsongen 2000-2001, vilket generade i 52,2 miljoner kronor i intäkter år 2000 (Svenska Fotbollsförbundet [B], n.d.). Precis samma anledning ligger bakom Malmö FF:s ansevärd intäktsökningar, då laget kvalificerade sig till Champions Leagues gruppspel både 2014 och 2015 (Malmö FF, n.d.). Dessutom spelar faktumet att Malmö FF tillhörde Superettan år 2000 och Allsvenskan år 2015 in. Generellt gäller att lagen i Allsvenskan genererar högre intäkter i form av TV-pengar, kommersiella intäkter och matchintäkter. Detta bidrar också till de skillnader som förefaller i totala intäkts – och kostnadsökningar, vilket bör tas i beaktande vid analys av den förändring som skett. Differenserna i absoluta tal är dessutom generellt större hos lag med relativt högre inkomst – och kostnadsposter. Detta kan tänkas bero på att dessa lag är mer aktiva på spelarmarknaden, samt att spelare i dessa klubbar håller högre klass, varför de har ett högre värde på den internationella transfermarknaden.

I tabell V-VI under appendix redovisas vidare Totalt Kapital, Eget Kapital och Redovisat Resultat för de behandlade klubbarna som genomsnittsvärden över säsongerna 2000 – 2015. Detta är mest för det allmänna intressets skull och kommer alltså inte ingå i regressionen.

5.1 Resultat bivariata regressioner

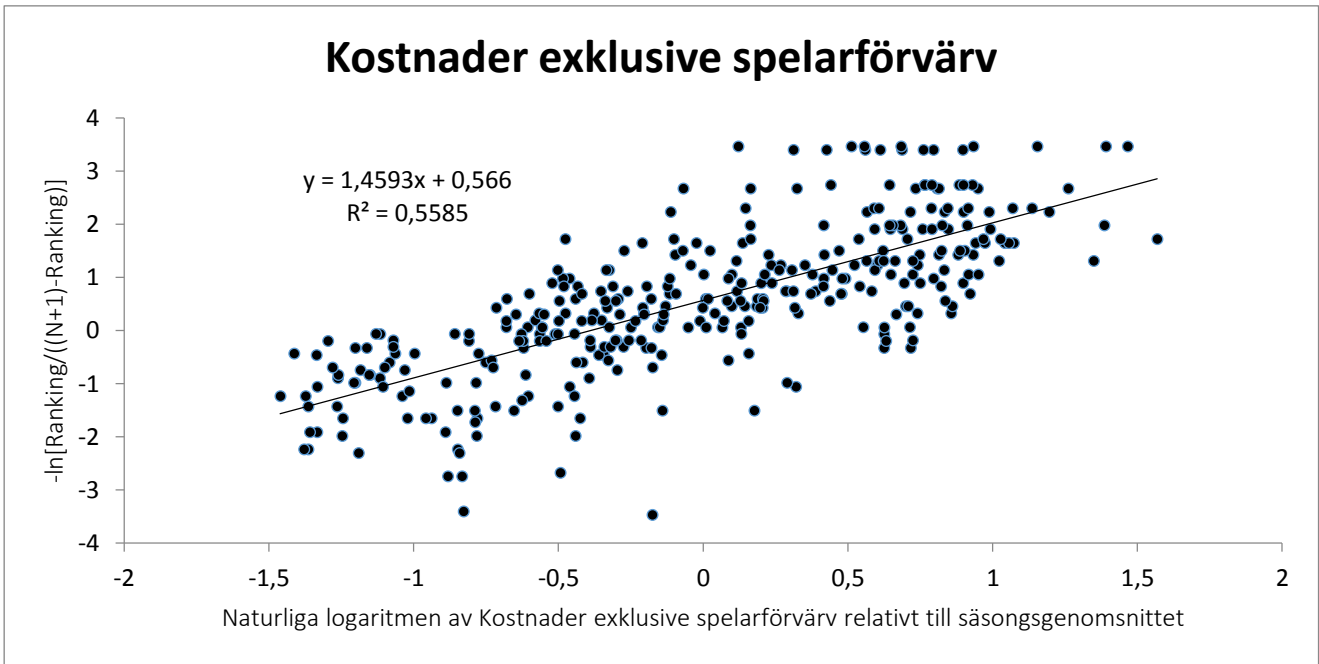
Tabell 5 illustrerar samtliga bivariata regressioner, där den beroende variabeln är prestation. I diagramform visas sedermera också resultaten för *Kostnader exklusive spelarförvärv* samt *Intäkter inklusive spelarförvärv* i figur 1-2.

Förklarande variabel, X_{it}	β_0	β_1	Standardfel (β_1)	Signifikans (β_1)	R^2
Kostnader exklusive spelarförvärv	1.4593	0.5660	0.0489	0.000	0.5586
Kostnader inklusive spelarförvärv	1.4353	0.5747	0.0485	0.000	0.5660
Intäkter exklusive spelarförsäljningar	1.4719	0.5630	0.0482	0.000	0.5716
Intäkter inklusive spelarförsäljningar	1.4206	0.5919	0.0477	0.000	0.5800

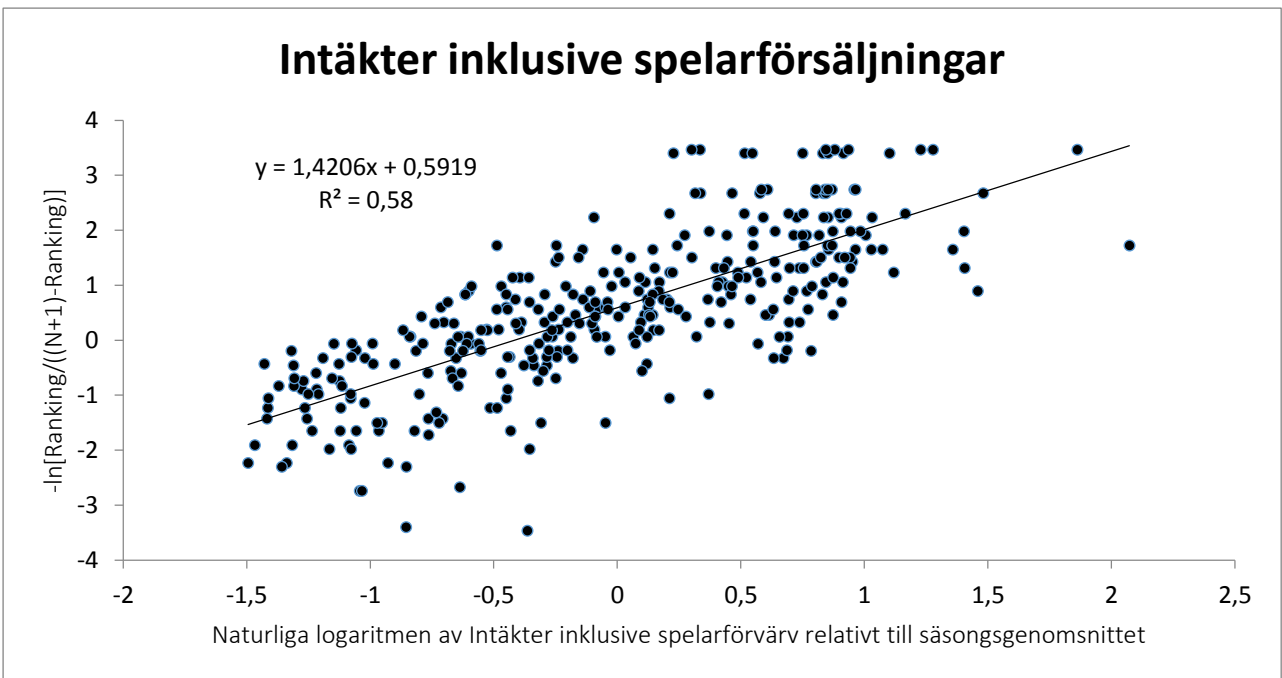
Tabell 5

De blåa markeringarna i figur 1-2 nedan symboliserar alla observationer. Den trendlinje som utkristalliseras visar sambandet mellan respektive variabel och tabellposition, där funktionen (y) och korrelationen i form av determinationskoefficienten (R^2) presenteras i varje figur. Determinationskoefficienten berättar hur mycket av variationen i den beroende variabeln som kan förklaras av förändringar i den förklarande variabeln. Med andra ord säger figur 1 att knappt 56 procent av förändringen i tabellposition kan förklaras av kostnader exklusive spelarförvärv (Psykologiguiden, n.d.). Dessa, tillsammans med trendlinjen, visar tydligt att samband föreligger mellan alla variabler i fråga och tabellplacering. Vidare skiljer sig determinationskoefficienten mellan posterna intäkter och kostnader, om än knappt. Determinationskoefficienten är lite högre för intäkter relativt tabellplacering, än för kostnader. Detta indikerar på att intäkter för klubbarna i den svenska elitfotbollen är viktigare för sportslig framgång än vad kostnader är.

Tydligt i figurerna är att alla har liknande värden på determinationskoefficienten, samt att funktionerna är väldigt likartade. Detta beror dels på att skillnaderna mellan kostnader och intäkter där spelarhandel inkluderas och där det exkluderas generellt inte är så stor i Allsvenskan och Superettan. Vidare har det påvisats att posterna kostnader och intäkter till stora delar följs åt, så att ett lags kostnader ett specifikt år är ungefär lika höga som dess intäkter, med vissa undantag. Det kan utläsas i tabell I-IV under appendix. Detta gör så att nedanstående figurer i mångt och mycket efterliknar varandra.

Figur 1 – Relation mellan Kostnader exklusive spelarförvärv och tabellplacering

Figur 2 - Relation mellan Intäkter inklusive spelarförsäljningar och tabellplacering

I figurerna ovan ligger konstanten mellan 0 och 1. Detta innebär att lagen som behandlas i studien i genomsnitt har högre kostnader/intäkter än medel inom den svenska elitfotbollen. Påtagligt är att alla tester (inklusive figur I och II under appendix) uppvisar liknande resultat. Det viktigaste att ta med sig från ovanstående figurer är emellertid att samband mellan ett lags ekonomiska position, i form av kostnader och intäkter, och dess sportsliga prestation föreligger. Synbart är alltså att både högre kostnader och större intäkter generellt är förutsättningar för sportsligt resultat i form av förbättrad tabellplacering. Att figurerna är så pass lika beror också på att kostnadskategorin är direkt beroende av intäkterna. Större intäkter leder till högre kostnader inom klubbarna.

Det finns emellertid komplikationer med att tolka figurerna ovan i och med dess transformerade värden. Om x (det logaritmerade värdet av relativa kostnader/intäkter) ökar med 1 innebär det att kostnaderna/intäkterna i absoluta tal, och sedermera också relativt genomsnittet, blir e^1 ($\approx 2,7183$) gånger större. Som exempel betyder detta i figur 1 att $(-\ln\text{Rank})$ följaktligen ökar med 1,4593, vilket är $e^{1,4593}$ i realiteten. Alltså en förbättring på 4,3 placeringar. Eftersom alla de 23 lagen delas upp mellan tabellplacering 1-30/32 kommer margineffekten att vara svårtolkad. Dock är det synligt i figur 1-2 att det finns en spridning i $(-\ln\text{Rank})$ mellan (\approx)-3,4 och (\approx)3,4, till vilket vi kan koppla trendlinjens lutning.

En omskrivning av ekvationen som används i figur 1;

$$-\ln[T/((N+1)-T)] = 0,566 + 1,4593 * \ln[K/(Tot.K/N)]$$

ger;

$$e[(-\ln(T/((N+1)-T))-0,566)/1,4593] = K/(Tot.K/N)$$

där $K/(Tot.K/N)$ är ett lags Kostnader exklusive spelarförvärv relativt till säsongsgenomsnittet. Genom att stoppa in tabellplacering, T , i vänsterledet erhålls storleken på de kostnader som krävs för sökt tabellplacering. Detta redovisas i tabell 6. Ett lag med kostnader som motsvarar säsongsgenomsnittet hamnar enligt den skattade ekvationen någonstans runt tabellplacering 12-13, vilket är blåmarkerat i tabellen nedan. Dessa lag har alltså en kvot nära 1 på de egna kostnaderna relativt säsongsgenomsnittet, vilket är blåmarkerat i tabellen nedan. Tydligt är också att det skiljer större summor mellan första – och andraplats än mellan plats 31 och 32.

Placering	Kostnader relativt säsongsgenomsnitt
1	744,8%
2	453,2%
3	335,6%
4	269,3%
5	225,6%
6	194,2%
7	170,3%
8	151,2%
9	135,7%
10	122,6%
11	111,4%
12	101,7%
13	93,1%
14	85,4%
15	78,5%
16	72,2%
17	66,5%
18	61,1%
19	56,2%
20	51,6%
21	47,2%
22	43,1%
23	39,1%
24	35,4%
25	31,7%
26	28,2%
27	24,7%
28	21,3%
29	17,8%
30	14,3%
31	10,6%
32	6,4%

Tabell 6 – Kostnader som krävs relativt säsongsgenomsnittet enligt skattad ekvation

5.2 Resultat multivariata regressioner

Initialt visas i tabell 7-9 de test som gjorts för multikollinearitet. Dessa påvisar att stark korrelation finns mellan kostnads – och intäktsvariablerna, varför dessa inte kan användas som förklarande – och kontrollerande variabel i samma regression. I tabell 7-9 är alla variabler förkortade, där Q är den transformerade tabellplaceringsvariabeln, V den reviderade befolkningsvariabeln, W och R är reviderade kostnads – respektive intäktsvariabler. Senare redovisas också de multivariata regressionerna i tabell 10-14.

Variabel	InQ	InWinkl	InWexkl	InRinkl	InRexkl	InV	KONK	KONKF
InQ	1,0000							
InWinkl	0,7524	1,0000						
InWexkl	0,7474	0,9976	1,0000					
InRinkl	0,7616	0,9825	0,9817	1,0000				
InRexkl	0,7560	0,9782	0,9803	0,9833	1,0000			
InV	0,3330	0,5711	0,5703	0,5613	0,5698	1,0000		
KONK	- 0,0443	- 0,1036	- 0,1033	- 0,1155	- 0,1012	0,0300	1,0000	
KONKF	0,0908	0,2823	0,2792	0,2581	0,2562	0,6121	- 0,1124	1,0000

Tabell 7 – korrelation mellan variablerna

Variabel	VIF
InWexkl	28,25
InRinkl	28,14
InV	2,25
KONK	1,06
KONKF	1,67
MEDEL VIF	12,27

Tabell 8 – Variance Inflation Factor

Variabel	VIF
InV	2,23
InWexkl	1,64
KONK	1,53
KONKF	1,05
MEDEL VIF	1,61

Tabell 9 – Variance Inflation Factor

Databaserad multikollinearitet innebär att två eller flera förklarande variabler i regressionsmodellen starkt korrelerar med varandra (Pennsylvania State University, n.d.). Det visar sig att det existerar multikollinearitet mellan de fyra variablerna *Kostnader inklusive- och exklusive spelarförvärv*, samt *Intäkter inklusive- och exklusive spelarförvärv*. Detta har kontrollerats genom undersökning av korrelationsmatris och VIF (Variance Inflation Factor). I korrelationsmatrisen i tabell 7 är alla variabler uppställda i matrisform med variablernas inbördes korrelationer redovisade. För kostnads- och intäktsvariablerna är de inbördes korrelationerna mycket starka, med värden på omkring 0.97-0.99. Det är dock föga förvånande att intäkter och kostnader, både inklusive och exklusive spelarförvärv, samvarierar. Det innebär också att de inte kan ingå i regressionsmodellen samtidigt. Genom att plocka bort högt korrelerade variabler ur regressionsmodellen löses problemet med multikollinearitet. Tabell 8 och 9 visar en sammanställning av variablernas *variance inflation factor*, VIF. VIF talar om hur variansen för en regressionsvariabels koefficient är inflaterad av korrelation med de övriga variablerna. En VIF på under 4 är önskvärd, annars behövs en ytterligare undersökning för multikollinearitet. Är variabelns VIF på över 10 är den definitivt föremål för multikollinearitet och bör uteslutas ur regressionsmodellen (Pennsylvania State University, n.d.). I tabell 8 är VIF för *Kostnader* och *Intäkter exklusive*

spelarförvärv på 28,25 respektive 28,14. Därmed existerar fortfarande multikollinearitet och ytterligare en utav variablerna tas bort ur regressionen. Kvar blir då *Kostnader exklusive spelarförvärv* tillsammans med *Folkmängd* och *Konkurrensvariablerna*. I tabell 9 redovisas då bekväma värden på VIF för samtliga variabler och multikollinearitetsproblemet kan anses vara löst.

I tabell 10 redovisas den primära multivariata regressionen där den negativt logaritmerade beroende prestationsvariabeln för tabellplacering förklaras av den logaritmerade kostnadsvariabeln samt den logaritmerade befolkningsvariabeln.

$$Tabellplacering_{it} = \beta_0 + \beta_1 KostnExklSpelf_{it} + \beta_2 Befolkning_{it} + \mathcal{E}_i$$

	Intercept	lnKostnExklSpelf	lnBefolkning
Skattat β	0,5074	1,6133	-0,2314
Standardfel	0,0516	0,0837	0,0717
P > t	0,0000	0,0000	0,0010

Tabell 10 – Antal observationer: 349, $R^2 = 0,5715$

I tabell 11 har ett begränsat urval gjorts genom dummy-variabeln för grad av konkurrens från idrottsklubbar inom andra sporter (KONK), där de lag som huserar i geografiska områden var konkurrens antas förekomma inkluderas. Detta illustreras via värdet 1 före KONK.

$$Tabellplacering_{it} = \beta_0 + \beta_1 KostnExklSpelf_{it} + \beta_2 Befolkning_{it} + 1KONK_{it} + \mathcal{E}_i$$

	Intercept	lnKostnExklSpelf	lnBefolkning
Skattat β	0,5200	1,2809	-0,3643
Standardfel	0,0995	0,1130	0,2460
P > t	0,0000	0,0000	0,1410

Tabell 11 – Antal observationer: 117, $R^2 = 0,5301$

Tabell 12 omfattar vidare resterande lag, vilka alltså inte uppfattas lida av kommersiell konkurrens från idrottsklubbar i andra sporter. Detta illustreras via värdet 0 före KONK.

$$Tabellplacering_{it} = \beta_0 + \beta_1 KostnExklSpelf_{it} + \beta_2 Befolkning_{it} + 0KONK_{it} + \mathcal{E}_i$$

	Intercept	lnKostnExklSpelf	lnBefolkning
Skattat β	0,4080	1,9568	-0,3938
Standardfel	0,0646	0,1190	0,0850
P > t	0,0000	0,0000	0,0000

Tabell 12 – Antal observationer: 232, $R^2 = 0,6158$

De två senare figurerna ovan är här mest intressanta. Tydligt är att det förefaller relativt stora skillnader i det skattade värdet av parametern som bestämmer kostnadsvariabelns inflytande på den idrottsliga prestationen i form av tabellplacering när dummy-variabeln inkluderas. I figurerna nedan syns detta som första värdet under koefficienter (Coef.). Kostnader exklusive spelarförvärv verkar ha större betydelse för idrottslig prestation i städer med avsaknad av konkurrens ($1,957 > 1,281$). Vidare är determinationskoefficienten R^2 betydligt högre i regressionen för de lag där konkurrens inte finns. Denna förklarar hur mycket kostnaderna och folkmängden förklarar förändringar i tabellplacering.

I tabell 13 och 14 redovisas samma regression som tidigare, men med utbytt dummy-variabel. Här används istället grad av konkurrens från andra elitfotbollsklubbar inom den geografiska närheten (KONKFotboll). Tabell 13 innefattar de lag som huserar i kommuner där kommersiella konkurrensshot från andra fotbollsklubbar antas existera. Detta klargörs i ekvationen via värdet 1 före Dummy-variabeln.

$$\text{Tabellplacering}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{KostnExklSpelf}_{it} + \beta_2 \text{Befolkning}_{it} + 1 \text{KONKFotboll}_{it} + \varepsilon_i$$

	Intercept	InKostnExklSpelf	InBefolkning
Skattat β	0,5082	1,6325	-0,4871
Standardfel	0,1506	0,1591	0,2675
P > t	0,0010	0,0000	0,0710

Tabell 13 – Antal observationer: 112, $R^2 = 0,4959$

Tabell 14 omfattar resterande lag, där det alltså inte förväntas finnas konkurrens från andra elitfotbollsklubbar. Detta klargörs i ekvationen via värdet 0 före Dummy-variabeln.

$$\text{Tabellplacering}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{KostnExklSpelf}_{it} + \beta_2 \text{Befolkning}_{it} + 0 \text{KONKFotboll}_{it} + \varepsilon_i$$

	Intercept	InKostnExklSpelf	InBefolkning
Skattat β	0,6433	1,5765	-0,0840
Standardfel	0,0729	0,0974	0,0907
P > t	0,0000	0,0000	0,3550

Tabell 14 – Antal observationer: 237, $R^2 = 0,6144$

Som synligt är skiljer sig tabell 13 och 14 från tidigare tabeller. Här är kostnader viktigare för idrottslig prestation i klubbar som huserar i kommuner där konkurrens finns. Det ska dock nämnas att skillnaden är liten och att antalet observationer skiljer sig avsevärt ($237 > 112$), varför en signifikant differens inte går att fastslå. Däremot förefaller större skillnader gällande kontrollvariabeln Befolkning. En större befolkning tycks i högre utsträckning leda till sämre sportsliga resultat i kommuner där konkurrens finns. Att en större befolkning överhuvudtaget implicerar sämre resultat är ögonöppnande, vilket tabell 10-14 indikerar. Dessutom är determinationskoefficienten (R^2) betydligt högre i regressionen för lag i kommuner med avsaknad av konkurrens. $P > |t|$ i tabellerna beskriver signifikans för respektive parameter.

6. Diskussion och slutsats

Angående tolkning av resultaten ovan är ett av den naturliga logaritmens grundantagande att $\ln(x) < \ln(y)$ om $0 < x < y$, vilket alltså innebär att ett logaritmerat lägre värde också ger ett lägre slutvärde. Alla värden $x < 1$ ger negativa slutprodukter och alla värden $x > 1$ ger positiva slutprodukter. Den naturliga logaritmen fungerar så att talet e ($\approx 2,7183$) logaritmerat blir 1, e^2 blir 2 ..., e^n blir n . I och med att ett lågt värde på posten tabellplacering indikerar goda resultat, innebär en negativ logaritmering av den relativa tabellplaceringen $[T / (31-T)]$ alternativt $[T / (33-T)]$ att ju lägre värdet på T (tabellplacering) är, desto större blir den negativt logaritmerade slutprodukten. Det motsatta förefaller med ett högt värde på T , då täljaren är större och nämnaren mindre.

I den bivariata undersökningen visar den ekonomiska kategorin *Intäkter inklusive spelarförvärv* starkast korrelation med *Tabellplacering*. Skillnaderna är dock små, varför alla kostnads – och intäktskategorier kan sägas påverka sportsliga resultat i liknande utsträckning. Detta beror på den multikollinearitet som i studien påvisats mellan dessa variabler.

Tabell 6 redovisar resultatet för den omskrivna ekvationen som härstammar från den bivariata regressionen av *Kostnader exklusive spelarförvärv* gentemot *Tabellplacering*. Detta visar att det krävs betydligt mycket mer i form av kostnader att ta sig från andra till första plats än att avancera från plats 32 till plats 31. Emellertid kan det enligt tidigare tabeller påvisas att kostnadsdifferenserna mellan lagen i toppen av Allsvenskan är större än vad som är fallet i bottenskiktet. Detta indikerar att resultatet i tabell 6 stämmer överens med verkligheten, dock med förbehåll för att genomsnittliga värden behandlas och att det skiljer sig åt varje år.

I tabell 11-12 under Resultat ser vi ganska markanta skillnader mellan lag som är hemmahörande i kommuner där det råder konkurrens från andra idrottsföreningar och lag med avsaknad av konkurrens. Regressionen för de sistnämnda visar att *Kostnader exklusive spelarförvärv* påverkar *Tabellplacering* mer än vad det gör i kommuner där konkurrens finns. Om det finns en naturlig förklaring till detta är dock oklart. Det gör emellertid inte fallet mindre intressant. Att determinationskoefficienten (R^2) också påvisats vara märkbart högre i kommuner med avsaknad av konkurrens tål vidare att beröras. Dessa två iakttagelser kan eventuellt förklaras av att kommuner där konkurrens inte existerar generellt är lite mindre och att externa faktorer, såsom publikt intresse, inte finns i samma utsträckning vilket därför gör att kostnaderna får en större relativ betydelse för den sportsliga prestationen. Däremot är den

skattade konstanten lägre i kommuner med avsaknad av konkurrens. Med detta följer att det bland lag från kommuner med avsaknad av konkurrens är större differenser mellan respektive lags kostnader.

Tabell 13 och 14 klargör skillnader mellan lag hemmahörande i kommuner där konkurrens från andra elitfotbollsklubbar finns och lag från kommuner med avsaknad av denna konkurrens. Här finns den största differensen i kontrollvariabeln *Befolkning*. Att *Befolkning* är negativt korrelerat med *Tabellposition* tyder på att en större befolkning missgynnar den sportsliga prestationen. Detta är lite oväntat men det kan bero på att det generellt är så att lagen i kommuner med en befolkning under genomsnittet i Allsvenskan och Superettan, saknar konkurrens från andra elitfotbollsklubbar. Detta gör så att laget i fråga får mer uppmärksamhet och i längden bättre förutsättning att erhålla ekonomiska medel.

I tabell 13 och 14 uppvisar parametern för befolkningen ett tydligt mindre värde för lag i konkurrensdrabbade kommuner. Det kan enligt det förda resonemanget tyda på att dessa kommuner generellt är större och att fler framstående lag finns inom kommunen, vilket dämpar den relativa uppmärksamheten för de enskilda klubbarna. Vidare skiljer sig också interceptet och lutningen mellan regressionerna, varför det mellan lag i konkurrensdrabbade kommuner verkar förekomma större spridning av tabellplacering. I tabell 11-14 är det också viktigt att titta på antalet observationer för att ge en rättvisande bild och inte dra alltför stora växlar av förhållandevis små differenser.

Det $P > |t|$ förklarar i de multivariata regressionstesterna är signifikansen i observationerna, det vill säga hur signifikant skild från 0 respektive skattade parameter är. Är detta värde mindre än 0,05 sägs parametern vara skild från 0 med en signifikansnivå på 5 procent, alltså till 95 procents sannolikhet. Vi utgår här ifrån signifikansnivån 5 procent. Vi kan se att alla parametrar för intercept och kostnader uppvisar signifikans på 5 – procentsnivån. Alltså är dessa värden signifikant skilda från 0, vilket gör att vi kan dra slutsatsen att *Kostnader exklusive spelarförvärv* påverkar tabellposition positivt. Vidare innebär signifikansvärden för interceptet i tabell 10-14 att dessa också är skilda från 0, alltså högre än 0. Detta beror på att logaritmerade kostnader och intäkter i genomsnitt blir högre än 0 i och med att säsongsgenomsnittet, mot vilket lagens variabler mäts, omfattar alla 30 respektive 32 klubbarna i Allsvenskan och Superettan varje enskilt år. De 23 klubbar som inkluderas i studien är relativt sett mer framgångsrika och har sammantaget högre kostnader än genomsnittet, vilket är synonymt med ett positivt värde efter logaritmering. Detta gäller också

för intercepten i de bivariata regressionerna där även *Intäkter inklusive spelarförvärv* testas. För kontrollvariabeln *Befolkning* förefaller signifikans enbart i tabell 12 (utöver primärregressionen), där lag med avsaknad av konkurrens från klubbar inom andra idrotter inkluderas. I den primära regressionen (tabell 10), vilken omfattar det största antalet observationer, uppvisar emellertid alla värden signifikans på 5 – procentsnivån. Utifrån detta kan slutsatsen dras att påverkan på de sportsliga prestationerna sker både från den förklarande variabeln *Kostnader exklusive spelarförvärv* och kontrollvariabeln *Befolkning*.

Viktigt att nämna är att studien trots allt omfattar ett begränsat urval, både vad gäller antalet lag och den behandlade tidsperioden, varför alltför djupgående slutsatser inte går att dra. Däremot har högre intäkter och kostnader signifikant påvisats påverka det sportsliga resultatet positivt, vilket tyder på att det är en viktig komponent i en klubbs arbete mot framgång. Hur mönstren i Allsvenskan och Superettan såg ut före millennieskiftet 2000 har inte behandlats i studien och det är svårt att sja om framtiden endast utifrån material hämtat under perioden 2000-2015. Med det stora inflytande ekonomin har i dagens svenska elitfotboll påverkas också det sportsliga indirekt av konjunkturläget och de fluktuationer som förefaller. Med utgångspunkt från detta går det emellertid att förutspå tänkbara scenarion på hur ekonomin inom den svenska elitfotbollen kommer gestaltas de kommande åren samt hur denna sedermera formar sportsliga resultat.

Referenser

Bernett, L. & Seth, A. K. (2014). The MVGC multivariate Granger causality toolbox: A new approach to Granger-causal inference, *Journal of Neuroscience Methods*, Vol. 223, pp. 50-68

Dagens Nyheter. (2017). Allsvenskan till Discovery i dyr affär, 24 mars, Tillgänglig online: <http://www.dn.se/sport/fotboll/allsvenskan-till-discovery-i-dyr-affar/> [Hämtad 2017-05-04]

Deloitte. (2017). Deloitte Fotball Money League 2017, Tillgänglig online: <https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/sports-business-group/articles/deloitte-football-money-league.html> [Hämtad 2017-05-15]

Deloitte. (2016). Penningligan: En inblick i den svenska elitfotbollens ekonomi, Tillgänglig online: <https://www2.deloitte.com/se/sv/pages/about-deloitte/articles/penningligan-2016.html> [Hämtad 2017-04-22]

Economics Online (n.d.). Tillgänglig online: http://www.economicsonline.co.uk/Definitions/Profit_maximisation.html [Hämtad 2017-05-06]

Ernst & Young AB. (2017). Hur mår svensk elitfotboll? Tillgänglig online: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Hur_mar_svensk_elitfotboll/\\$FILE/EY_%20Sport%20Business_Fotboll_LR_single_2017.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Hur_mar_svensk_elitfotboll/$FILE/EY_%20Sport%20Business_Fotboll_LR_single_2017.pdf) [Hämtad 2017-05-02]

Fieldoo Blog. (2013). How Fotball evolved from just a Game to Business opportunity, Tillgänglig online: <http://blog.fieldoo.com/2013/07/how-football-evolved-from-just-a-game-to-a-business-opportunity/> [Hämtad 2015-05-06]

FIFA (n.d.). Governance, Tillgänglig Online: <https://www.fifa.com/development/governance/index.html> [Hämtad 2017-05-04]

Garfjell Fløtnes, Trine (2011). Factors of success for Norwegian top football clubs. And why profit making is difficult for European football clubs, MSc thesis, Department of Operations Management, Copenhagen Business School, Tillgänglig online:

http://studenttheses.cbs.dk/bitstream/handle/10417/2923/trine_garfjell_floetnes.pdf?sequence=1

Granger, C. W. J. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-spectral Methods, *Econometrica*, Vol. 37, No. 3, pp. 424-438

Hall, S., Szymanski, S. & Zimbalist, A. (2002). Testing Causality Between Team Performance and Payroll: The Cases of Major League Baseball and English Soccer, *Journal of Sports Economics*, Vol. 3, pp. 149-168

Hoffmann, R. Lee, C. G. & Ramasamy, B. (2002). THE SOCIO-ECONOMIC DETERMINANTS OF INTERNATIONAL SOCCER PERFORMANCE, *Journal of Applied Economics*, Vol. 5, No. 2, pp. 253-272

Idrottens affärer (2014). Här är publikligan för alla sporter, 20 april, Tillgänglig online: <http://www.idrottensaffarer.se/event/2014/04/har-ar-publikligan-for-alla-sporter> [Hämtad 2017-05-06]

Idrottsnätverket (2013). Tillgänglig online: <http://idrottsnatverket.se/sodertalje/foreningar/> [Hämtad 2017-05-14]

Jones, C.I & Vollrath, D. (2013). Introduction to Economic Growth, New York: W.W. Norton & Company, Third edition

Kuper, S. & Szymanski, S. (2009). Socceronomics: Why England Loses, Why Germany and Brazil Win, and Why the U.S., Japan, Australia, Turkey--and Even Iraq--Are Destined to Become the Kings of the World's Most Popular Sport, *Nation Books*, vol. 1

Larsson, D. B. (2015). Här är allsvenskans nya TV-avtal - så många miljoner får klubbarna, *Fotbollskanalen*, 10 februari, Tillgänglig online: <https://www.fotbollskanalen.se/allsvenskan/har-ar-allsvenskans-nya-tv-avtal---sa-manga-miljoner-far-klubbarna/> [Hämtad 2017-05-04]

Malmkvist, A. (2017). Uppgifter: Nya TV-avtalet ger klubbarna dubbelt upp, *Fotbollskanalen*, 13 februari, Tillgänglig online: <https://www.fotbollskanalen.se/allsvenskan/uppgifter-nya-tv-avtalet-ger-klubbarna-dubbelt-upp/> [Hämtad 2017-05-09]

Malmö FF (n.d.). Historik, Tillgänglig online: <http://www.mff.se/ditt-mff/om-klubben/historik> [Hämtad 2017-05-11]

Peterson, T. (1993). Idrotten och samhället, *SISU Idrottsböcker*, pp. 14-37

Price, S. (2017). Why Chinese clubs are breaking transfer records – and why players are wise to go, *The Guardian*, 5 januari, Tillgänglig online: <https://www.theguardian.com/football/these-football-times/2017/jan/05/china-chinese-super-league-oscar-carlos-tevez> [Hämtad 2017-05-14]

Psykologiguiden (n.d.). Tillgänglig online: <http://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=determinationskoefficient> [Hämtad 2017-05-11]

Statistiska Centralbyrån (n.d.). Tillgänglig online: <http://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=®ion2=1382> [Hämtad 2017-05-14]

Storm, K. R. (2011). Winners and losers in Danish football: commercialization and developments in European and Danish first-tier clubs, *Soccer & Society*, 12:6, pp. 737-753

Svensk Elitfotboll [A] (n.d.). Om Svensk Elitfotboll, Tillgänglig online: <http://www.svenskelitfotboll.se/om-sef/> [Hämtad 2017-05-02]

Svensk Elitfotboll [B] (n.d.). Om oss, Tillgänglig online: <https://www.allsvenskan.se/om-oss/> [Hämtad 2017-05-04]

Svensk Elitfotboll [C] (n.d.). Superettans historia, Tillgänglig online: <https://www.superettan.se/superettans-historia/> [Hämtad 2017-05-04]

Svensk Elitfotboll [D] (n.d.). Fördelningsprinciper inom SEF [pdf], Tillgänglig online:
<http://www.svenskelitfotboll.se/fordelningsprincip/> [Hämtad 2017-05-06]

Svenska Fotbollsförbundet [A] (n.d.). Fotbollen i Sverige, Tillgänglig online:
<http://fogis.se/om-svff/> [Hämtad 2017-05-22]

Svenska Fotbollsförbundet [B] (n.d.). Fotbollens ekonomi – dokument [pdf], Tillgänglig online:
<http://fogis.se/medieservice/dokumentbank/ekonomi/> [Hämtad 2017-05-11]

Svenska Fotbollsförbundet (2010). Aktiebolag - på vinst eller förlust, Tillgänglig online:
<http://svenskfotboll.se/arkiv/svensk-fotboll/2010/12/aktiebolag-pa-vinst-eller-forlust/>
[Hämtad 2017-05-04]

Svenska Fotbollsförbundet (2016). Reglemente för Elitlicens med anvisningar, Tillgänglig online:
http://d01.fogis.se/svenskfotboll.se/ImageVault/Images/id_54122/scope_0/ImageVaultHandler.aspx?161205145142-uq [Hämtad 2017-05-02]

Svenska Fotbollsförbundet (2017). Tävlingsbestämmelser (TB 2017) [pdf], Tillgänglig online:
<http://fogis.se/tavling/foreskrifter-och-tavlingsbestammelser/> [Hämtad 2017-05-04]

Svenska Fotbollsförbundet (2017). Verksamhetsberättelse 2016 [pdf], s. 68. Tillgänglig online:
<http://fogis.se/medieservice/dokumentbank/verksamhetsberattelser/> [Hämtad 2017-05-04]

Szymanski, S. (2010). *Football Economics and policy*, Basingstoke: Palgrave Macmillan

Tavakol, Amir; Jakobsson, Sanna (2009). *Idrottslig prestation och ekonomisk ställning: En sambandsstudie i fotbollsklubbar*, Kandidatuppsats, Institutionen för ekonomi och företagande, Södertörns Högskola, Tillgänglig online:
<http://urn.kb.se/urn:ludwig.lub.lu.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sh:diva-3223>

The Pennsylvania State University (n.d.). 12.4 - Detecting Multicollinearity Using Variance Inflation Factors [Lesson], Tillgänglig online:
<https://onlinecourses.science.psu.edu/stat501/node/347> [Hämtad 2017-05-19]

Appendix

Här redovisas de tabeller och figurer som nämns i resultatdelen men som inte är med i den löpande texten.

Kostnader inklusive spelarförvärv (mkr)	2000	2015
Helsingborgs IF	88,6	74,9
IFK Göteborg	51,5	142,4
IF Elfsborg	27,1	105,6
AIK	89,4	162,1
Malmö FF	47,5 (s)	270
Djurgårdens IF	22,7 (s)	89,2
Halmstads BK	32,9	43,3
Örebro SK	27,3	50,9
Kalmar FF	13,5 (s)	76,8
Hammarby IF	50,4	88,5
BK Häcken	47,6	156,8
IFK Norrköping	27,9	91,2
GIF Sundsvall	15,7	41,2
Gefle IF	(Division 1)	33,9
IF Brommapojkarna	(Division 1)	45,9 (s)
Landskrona BoIS	13,0 (s)	(Division 1)
Östers IF	10,9 (s)	(Division 1)
GAIS	17,7	23,4 (s)
Åtvidabergs FF	6,1 (s)	33,4
Mjällby AIF	11,7 (s)	25,1 (s)
Assyriska FF	6,4 (s)	13,4 (s)
Trelleborgs FF	23,2	(Division 1)
Falkenbergs FF	(Division 1)	29,3
TOTALT	631,1	1597,3

Tabell I – kostnadsutveckling (inkl.spelf.)

Intäkter inklusive spelarförsäljningar (mkr)	2000	2015
Helsingborgs IF	109,0	69,4
IFK Göteborg	38,6	148,9
IF Elfsborg	28,6	120,2
AIK	69,5	160,5
Malmö FF	43,8 (s)	504,6
Djurgårdens IF	23,6 (s)	85,8
Halmstads BK	31,1	48,7
Örebro SK	30,3	51,5
Kalmar FF	14,8 (s)	58
Hammarby IF	37,9	96,6
BK Häcken	45,8	163
IFK Norrköping	22,2	85,7
GIF Sundsvall	15,8	40,7
Gefle IF	(Division 1)	34,3
IF Brommapojkarna	(Division 1)	44,1 (s)
Landskrona BoIS	12,9 (s)	(Division 1)
Östers IF	10,9 (s)	(Division 1)
GAIS	16,8	24 (s)
Åtvidabergs FF	6,5 (s)	33,3
Mjällby AIF	19,5 (s)	21,6 (s)
Assyriska FF	6,0 (s)	15,2 (s)
Trelleborgs FF	19,3	(Division 1)
Falkenbergs FF	(Division 1)	30,3
TOTALT	602,9	1836,4

Tabell III – intäktsutveckling (inkl spelarf.)

Kostnader exklusive spelarförvärv (mkr)	2000	2015
Helsingborgs IF	80,1	70,5
IFK Göteborg	43,3	133,2
IF Elfsborg	26,0	103,2
AIK	75,0	157,9
Malmö FF	42,4 (s)	260,3
Djurgårdens IF	19,4 (s)	86,7
Halmstads BK	31,0	42,9
Örebro SK	25,5	48,3
Kalmar FF	12,4 (s)	74,4
Hammarby IF	46,8	87,3
BK Häcken	45,7	150,7
IFK Norrköping	25,9	90,5
GIF Sundsvall	14,6	40,1
Gefle IF	(Division 1)	33,5
IF Brommapojkarna	(Division 1)	45,5 (s)
Landskrona BoIS	12,2 (s)	(Division 1)
Östers IF	10,4 (s)	(Division 1)
GAIS	14,1	23,2 (s)
Åtvidabergs FF	5,8 (s)	31,1
Mjällby AIF	10,1 (s)	24,8 (s)
Assyriska FF	5,8 (s)	13,2 (s)
Trelleborgs FF	20,6	(Division 1)
Falkenbergs FF	(Division 1)	28,4
TOTALT	567,1	1545,7

Tabell II – kostnadsutveckling (exkl.spelf.)

Intäkter exklusive spelarförsäljningar (mkr)	2000	2015
Helsingborgs IF	94,5	62
IFK Göteborg	31,2	128,1
IF Elfsborg	26,7	99,1
AIK	46,7	137
Malmö FF	40,0 (s)	416,8
Djurgårdens IF	14,0 (s)	82,1
Halmstads BK	28,2	46,1
Örebro SK	28,5	51,3
Kalmar FF	11,5 (s)	57,3
Hammarby IF	37,7	93,2
BK Häcken	44,8	138,2
IFK Norrköping	21,4	82,5
GIF Sundsvall	15,8	36
Gefle IF	(Division 1)	34,3
IF Brommapojkarna	(Division 1)	35,1 (s)
Landskrona BoIS	12,7 (s)	(Division 1)
Östers IF	8,6 (s)	(Division 1)
GAIS	14,2	20,1 (s)
Åtvidabergs FF	6,3 (s)	32,3
Mjällby AIF	8,5 (s)	20,6 (s)
Assyriska FF	6,0 (s)	15 (s)
Trelleborgs FF	15,1	(Division 1)
Falkenbergs FF	(Division 1)	29,1
TOTALT	512,4	1616,2

Tabell IV – intäktsutveckling (exkl.spelarf.)

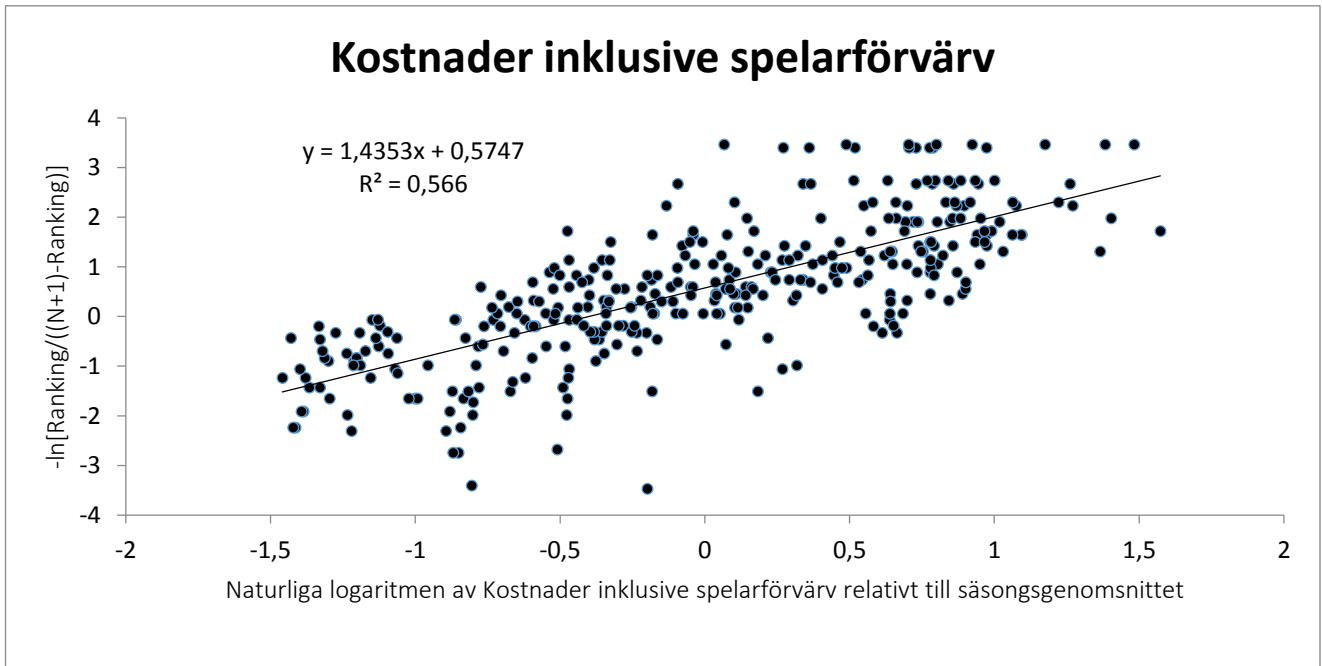
(s) = Superettan aktuell 36song

Lag	Totalt Kapital Medel (mkr)	Lag	Eget Kapital Medel (mkr)
Helsingborgs IF	47,3	Helsingborgs IF	4,6
IFK Göteborg	58,8	IFK Göteborg	21,7
IF Elfsborg	133,2	IF Elfsborg	21,0
AIK	73,6	AIK	16,4
Malmö FF	291,7	Malmö FF	109,3
Djurgårdens IF	33,0	Djurgårdens IF	4,5
Halmstads BK	37,4	Halmstads BK	10,2
Örebro SK	22,7	Örebro SK	1,1
Kalmar FF	172,9	Kalmar FF	32,0
Hammarby IF	35,2	Hammarby IF	6,1
BK Häcken	51,3	BK Häcken	28,2
IFK Norrköping	173,1	IFK Norrköping	7,3
GIF Sundsvall	7,0	GIF Sundsvall	-0,2
Gefle IF	9,3	Gefle IF	3,9
IF Brommapojkarna	6,6	IF Brommapojkarna	1,9
Landskrona BoIS	14,6	Landskrona BoIS	3,2
Östers IF	77,1	Östers IF	0,3
GAIS	18,4	GAIS	0,1
Åtvidabergs FF	7,6	Åtvidabergs FF	0,8
Mjällby AIF	6,5	Mjällby AIF	1,2
Assyriska FF	3,8	Assyriska FF	0,2
Trelleborgs FF	6,4	Trelleborgs FF	0,8
Falkenbergs FF	6,1	Falkenbergs FF	0,1

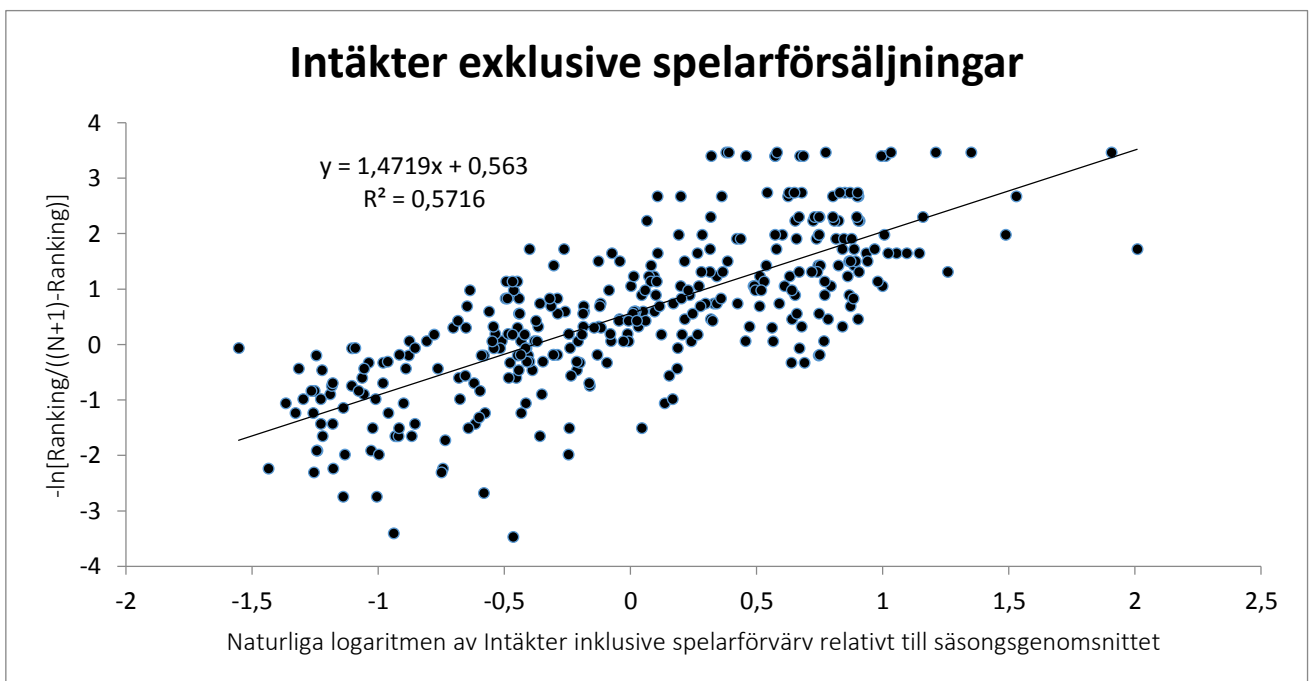
Tabell V – Totalt – och Eget Kapital som genomsnitt för klubbarna (2000-2015)

Lag	Redovisat Resultat Medel (mkr)
Helsingborgs IF	1,0
IFK Göteborg	-2,8
IF Elfsborg	2,7
AIK	-3,4
Malmö FF	26,6
Djurgårdens IF	-5,6
Halmstads BK	-1,2
Örebro SK	0,4
Kalmar FF	1,9
Hammarby IF	-0,4
BK Häcken	4,0
IFK Norrköping	1,4
GIF Sundsvall	-0,2
Gefle IF	0,2
IF Brommapojkarna	0,1
Landskrona BoIS	0,0
Östers IF	-0,3
GAIS	-0,2
Åtvidabergs FF	0,2
Mjällby AIF	-0,1
Assyriska FF	0,0
Trelleborgs FF	-3,0
Falkenbergs FF	0,1

Tabell VI – Redovisat Resultat som genomsnitt för klubbarna (2000-2015)

Figur I – Relation mellan Kostnader inklusive spelarförvärv och tabellplacering

Figur II - Relation mellan Intäkter exklusive spelarförsäljningar och tabellplacering